EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 18. 12. 2025
COM(2025) 798 final

OZNÁMENIE KOMISIE RADE A EURÓPSKEMU PARLAMENTU

Aktualizované usmernenia pre analýzu rovnováhy medzi rybolovnou kapacitou a rybolovnými možnosťami segmentov flotily pozostávajúcich z plavidiel s dĺžkou menej ako 12 metrov v najvzdialenejších regiónoch podľa článku 22 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1380/2013 o spoločnej rybárskej politike

1. ÚVOD

Európska únia má deväť najvzdialenejších regiónov, ktoré sa nachádzajú ďaleko od európskeho kontinentu v Atlantickom a Indickom oceáne, Karibskom mori a Latinskej Amerike: Francúzska Guyana, Guadeloupe, Martinik, Mayotte, Réunion a Svätý Martin (Francúzsko), Azory a Madeira (Portugalsko), Kanárske ostrovy (Španielsko).

V článku 349 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ) sa berie zreteľ na „hospodársku a sociálnu štruktúru“ týchto najvzdialenejších regiónov, „ktorá je ovplyvnená ich odľahlosťou, ostrovnou polohou, malou rozlohou, obťažnými topografickými a klimatickými podmienkami, hospodárskou závislosťou na malom množstve výrobkov, čo spolu negatívne pôsobí na rozvoj týchto území“. Stanovuje sa v ňom prijatie osobitných opatrení v právnych predpisoch a politikách Únie, ktorých účelom bude pomôcť riešiť tieto výzvy vrátane rybárskych politík.

Komisia prijala v roku 2022 oznámenie týkajúce sa najvzdialenejších regiónov Únie ([1]), v ktorom pre ne stanovila novú stratégiu a opätovne potvrdila svoje odhodlanie zohľadniť osobitné charakteristiky týchto regiónov v návrhoch právnych predpisov a politík Únie, a to aj v oblasti spoločnej rybárskej politiky (SRP).

Počet plavidiel v rybárskej flotile najvzdialenejších regiónov je v porovnaní s celou rybárskou flotilou Únie nízky, prevažne ide o plavidlá na drobný rybolov a v rodinnom vlastníctve, preto sa táto flotila vyznačuje heterogénnymi rybolovnými stratégiami, je energeticky náročná a pôsobí v mimoriadne náročných oceánskych a meteorologických podmienkach, čo výrazne ovplyvňuje priemerné využívanie plavidiel. Tieto flotily pozostávajú prevažne z plavidiel s dĺžkou menej ako 12 metrov, s nízkym výkonom motora, obmedzenou nezávislosťou plavby a vyššími prevádzkovými nákladmi z dôvodu odľahlosti, závislosti od dovážaného paliva a vybavenia. Navyše je ich prístup k súkromnému financovaniu obmedzenejší a majú obmedzenú infraštruktúru, čo má vplyv na celkovú ziskovosť týchto druhov rybolovu, a preto sú rybári nútení vykonávať viacero činností, aby kompenzovali nedostatočné príjmy, čo následne ovplyvňuje mieru využívania plavidiel. Pôsobia na úzkych pobrežných šelfoch, kde si často konkurujú s flotilami loviacimi migrujúce druhy alebo so susednými flotilami, a v sociálno-ekonomicky zraniteľných kontextoch, v ktorých rybolov zohráva kľúčovú úlohu v oblasti miestnej zamestnanosti, potravín a stability komunity. Okrem toho sú populácie rýb, ktoré sa lovia v najvzdialenejších regiónoch, rozmanitejšie a zahŕňajú viac druhov ako populácie, ktoré loví rybárska flotila zvyšku Únie.

Vzhľadom na tieto osobitné štrukturálne a ekologické charakteristiky si tradičné metodiky EÚ na posúdenie stavu populácie, ktoré boli navrhnuté najmä pre rybolov jedného druhu s väčším množstvom údajom, ako aj metodiky na posúdenie využívania plavidiel, ktoré boli navrhnuté pre rybolov menej vystavený extrémnym poveternostným javom a dostatočne ziskový a financovaný na to, aby sa rybári mohli spoliehať len na svoju rybolovnú činnosť, môžu vyžadovať úpravu, aby primerane zodpovedali realite najvzdialenejších regiónov. Pri úpravách metodík sa musí zohľadniť aj skutočnosť, že situáciu v mnohých prípadoch sťažuje povaha rybárskych plavidiel, ktoré patria medzi najstaršie a najmenšie v Únii a ktoré sú horšie vybavené na diverzifikáciu cieľových populácií rýb, na širšie a rovnomernejšie rozmiestnenie

([1]) COM(2022) 198 final.

v rybolovných oblastiach, ktoré zabraňuje nadmernej koncentrácii rybolovných operácií v blízkosti pobrežia, ako aj na zber a prenos údajov o svojich rybolovných činnostiach.

Údaje o týchto druhoch rybolovu sú pomerne obmedzené a vykonáva sa menej posúdení stavu populácií, čo obmedzuje schopnosť členských štátov podávať správy o rovnováhe medzi kapacitou flotily a rybolovnými možnosťami v súlade s usmerneniami pre analýzu rovnováhy medzi rybolovnou kapacitou a rybolovnými možnosťami, ktoré prijala Komisia podľa článku 22 ods. 2 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1380/2013 o spoločnej rybárskej politike ([2]) [ďalej len COM(2014) 545 final]. Okrem toho môže byť v záujme zachytenia rôznorodej povahy rybolovných činností flotíl najvzdialenejších regiónov potrebná zvýšená úroveň čiastkovej segmentácie flotily presahujúca ustanovenia rámca zberu údajov ([3]).

V tomto oznámení sa zohľadňujú uvedené faktory, ktoré sa výrazne líšia od faktorov vo zvyšku Únie, a v súlade s prioritami stanovenými v oznámení o najvzdialenejších regiónoch z roku 2022 ([4]) sa v ňom stanovujú osobitné usmernenia na posúdenie rovnováhy v prípade segmentov flotily pozostávajúcich z plavidiel s dĺžkou menej ako 12 metrov v najvzdialenejších regiónoch. Toto oznámenie prispôsobuje niektoré prvky uvedené v dokumente COM(2014) 545 final štrukturálnej, sociálnej a hospodárskej situácii a faktorom, ktoré situáciu v najvzdialenejších regiónoch zhoršujú, v súlade s článkom 349 ZFEÚ a nahrádza dokument COM(2024) 223 final za podmienok stanovených v oddiele 3 oznámenia.

Vzhľadom na to, že platnosť dokumentu COM (2024) 223 final uplynula, a v nadväznosti na záväzok uvedený v Európskom oceánskom pakte ([5]) Komisia vyzvala členské štáty s flotilami v najvzdialenejších regiónoch, aby predložili vedecké dôkazy na účel zmeny usmernení a konzultovala so svojím vedeckým orgánom, Vedeckým, technickým a hospodárskym výborom pre rybárstvo (STECF) ([6]).

V tomto oznámení sa stanovujú alternatívne metódy [v porovnaní s tým, čo sa stanovuje v dokumente COM(2014) 545 final], ktoré môžu dotknuté členské štáty použiť na vypracovanie určitých ukazovateľov pre segmenty flotily pozostávajúce z plavidiel s dĺžkou menej ako 12 metrov v najvzdialenejších regiónoch. Tieto alternatívne metódy vychádzajú z dokumentov COM(2014) 545 final a COM(2024) 223 final a zohľadňuje sa v nich 1. dodatočná vedecká analýza a odporúčania výboru STECF v súvislosti s výročnými správami členských štátov o flotile a 2. informácie špecifické pre najvzdialenejšie regióny, ktoré poskytli dotknuté členské štáty ([7]).

Vo všetkých prípadoch, a to aj pri uplatňovaní usmernení stanovených v tomto oznámení, by členské štáty mali predložiť všetky potrebné údaje a vysvetlenia na odôvodnenie svojich rozhodnutí a v prípade potreby umožniť výboru STECF ďalšiu analýzu a kontrolu.

([2]) COM(2014) 545 final.

([3]) Nariadenie Rady (ES) č. 199/2008 z 25. februára 2008 o vytvorení rámca Spoločenstva pre zber, správu a využívanie údajov v odvetví rybného hospodárstva a pre podporu vedeckého poradenstva súvisiaceho so spoločnou politikou v oblasti rybného hospodárstva (Ú. v. EÚ L 60, 5.3.2008).

([4]) COM(2022) 198 final.

([5]) COM(2025) 281 final.

([6]) Správy STECF 25-18 a STECF PLEN 25-02.

([7]) Najmä STECF PLEN 25-02.

2. ALTERNATÍVNE METÓDY PRE SEGMENTY FLOTILY POZOSTÁVAJÚCE Z PLAVIDIEL S DĹŽKOU MENEJ AKO 12 METROV V NAJVZDIALENEJŠÍCH REGIÓNOCH

Základné pravidlo je, že dokument COM(2014) 545 final sa uplatňuje na všetky segmenty plavidiel.

Usmerneniami uvedenými v tomto oznámení sa pre segmenty flotily pozostávajúce z plavidiel s dĺžkou menej ako 12 metrov v najvzdialenejších regiónoch zavádzajú alternatívne metódy, ktoré sa môžu použiť na prípravu parametrov údajov, biologických ukazovateľov, ukazovateľov používania plavidla a dodatočných ukazovateľov, ako sa uvádza ďalej v texte.

Členské štáty môžu vypracovať svoju správu o flotile na základe ktorejkoľvek z alternatívnych metód stanovenej v tomto oznámení pre príslušné segmenty flotily len vtedy, keď zdôvodnia potrebu takéhoto postupu s prihliadnutím na osobitnú situáciu príslušného segmentu flotily a osobitné znevýhodnenia, ktorým daný segment čelí z dôvodu svojej polohy v najvzdialenejšom regióne. Vysvetlenia by sa mali uviesť v prílohe k správe o flotile.

V dokumente COM(2014) 545 final sa stanovuje, že ak ukazovatele naznačujú pre jeden zo segmentov flotily nerovnovážnu situáciu, ale členský štát sa domnieva, že dotknutý segment flotily je napriek tomu v rovnováhe so zdrojmi (alebo naopak), očakáva sa, že členský štát predloží podpornú analýzu, ktorá Komisii a výboru STECF umožní v plnej miere pochopiť a zohľadniť dôvody jeho stanoviska pri vyvodzovaní záverov o rovnováhe. To by malo platiť v prípade, keď sa ukazovatele pripravujú v súlade s metódami stanovenými v dokumente COM(2014) 545 final, ako aj v prípade, keď sa pripravujú pomocou alternatívnych metód stanovených v tomto oznámení.

2.1. Parametre údajov a segmentácia flotily

V záujme štandardizovaných analýz, uľahčenia porovnávania a predchádzania duplicitným činnostiam v súlade s dokumentom COM(2014) 545 final by sa parametre údajov mali vypočítať podľa údajov získaných podľa rámca pre zber údajov.

V súlade s odporúčaním výboru STECF sa v prípade plavidiel s dĺžkou menej ako 12 metrov v najvzdialenejších regiónoch výpočet ukazovateľa môže ďalej členiť na čiastkové segmenty na najvhodnejšej úrovni ([8]). Čiastková segmentácia v zásade pomôže zabezpečiť, aby hodnoty ukazovateľov pre čiastkové segmenty reprezentatívnejšie ako pri súhrnnej segmentácii. V prípadoch použitia čiastkovej segmentácie by malo ísť o doplnenie rámca pre zber údajov, nie jeho nahradenie. Okrem toho by sa všetky podkladové údaje pre výpočty v správe o flotile mali uviesť aj v prílohe k správe o flotile podľa tej istej jednotnej čiastkovej segmentácie.

2.2. Biologické ukazovatele

V súlade s dokumentom COM(2014) 545 final by mali byť obidva biologické ukazovatele [ukazovateľ udržateľného lovu (sustainable harvest indicator, SHI) a ukazovateľ ohrozených populácií] v rovnováhe ako súčasť preukázania rovnováhy segmentu flotily.

([8]) Členské štáty by mali čo najlepšie využiť stĺpce „ACTIVITY“, „GEAR“ alebo „FISHERY“ vo formulári výzvy na predkladanie ekonomických údajov.

2.2.1. Ukazovateľ udržateľného lovu

Výpočet ukazovateľa udržateľného lovu (SHI), ktorý je vysvetlený v oddiele 10.1 dokumentu COM(2014) 545 final, sa v prípade segmentov flotily týkajúcich sa plavidiel s dĺžkou menej ako 12 metrov v najvzdialenejších regiónoch môže zjednodušiť jedným z týchto spôsobov:

- hodnoty F a Fmsy možno v poradí podľa priority odvodiť z: a) vnútroštátnych posúdení, ktoré podliehajú vzájomnému preskúmaniu, ak sú vzájomné preskúmania buď verejne prístupné, alebo sa poskytujú ako príloha k správe o flotile; b) vnútroštátnych posúdení, ktoré (zatiaľ) nepodliehajú vzájomnému preskúmaniu, ak sa vnútroštátne posúdenia poskytujú na vzájomné preskúmanie ako príloha k správe o flotile. Posúdenia stavu populácie by mali vychádzať z najnovších dostupných údajov, ktoré zodpovedajú aktuálnemu stavu populácií rýb. Vzhľadom na to, že nie vždy sú k dispozícii ročné údaje o každej populácii, členské štáty by mali zabezpečiť, aby zahrnuté posúdenia stavu populácie vychádzali z najnovších dostupných údajov a neboli staršie ako tri roky pred referenčným rokom. Presný časový harmonogram sa však môže líšiť v závislosti od životného cyklu populácií, čo znamená, že v prípade niektorých druhov s dlhším životným cyklom môžu byť relevantné aj o niečo staršie posúdenia, a to až päť rokov staré, ukazovateľ SHI sa môže uvádzať spolu so skutočným percentuálnym podielom pokrytia a počtom populácií, ktoré boli použité na výpočet hodnoty,
- môžu sa použiť odhady F a Fmsy vychádzajúc z jedného alebo viacerých reprezentatívnych cieľových druhov pre daný rybolov, v tejto súvislosti sa môžu predložiť a použiť aj posúdenia založené na produktivite zoskupení druhov.

Bez ohľadu na zjednodušenie, ktoré členský štát uplatí, je nevyhnutné, aby sa všetky potrebné údaje uviedli v prílohe k správe o flotile s cieľom zabezpečiť úplnú transparentnosť a umožniť výboru STECF vykonať ďalšiu kontrolu.

2.2.2. Ukazovateľ ohrozených populácií

V súlade s dokumentom COM(2014) 545 final sa od členských štátov požaduje, aby zistili počet populácií, ktoré sa v súčasnosti posudzujú ako populácie na vysokej úrovni biologického rizika a ktoré dotknutý segment flotily „využíva“. V dokumente COM(2014) 545 final sa takisto objasňuje, že v tejto súvislosti sa výrazom „využíva“ rozumie, že každá z populácií na vysokej úrovni rizika samostatne tvorí viac ako 10 % výlovov flotily alebo že flotila uloví viac ako 10 % výlovov z dotknutej populácie.

Na základe odporúčania výboru STECF a s prihliadnutím na osobitnú situáciu segmentov flotily pozostávajúcich z plavidiel s dĺžkou menej ako 12 metrov v najvzdialenejších regiónoch sa v dokumente COM(2024) 223 final členským štátom umožnilo dočasne používať alternatívnu prahovú hodnotu na určenie toho, či dotknuté segmenty flotily „využívajú“ populácie na vysokej úrovni rizika ([9]). Po skončení platnosti dokumentu COM(2024) 223 final by sa uvedená alternatívna prahová hodnota mala upraviť tak, aby lepšie odzrkadľovala nesystémové vlastnosti týchto segmentov flotily opísané v oddiele 1 tohto dokumentu a zachytávala ich vplyv na dotknuté populácie.

Členské štáty preto môžu v prípade segmentov flotily pozostávajúcich z plavidiel s dĺžkou menej ako 12 metrov v najvzdialenejších regiónoch usúdiť, že mimoriadne ohrozená populácia

([9]) STECF PLEIN 24-01

je „využívaná“ segmentom flotily, ak každá populácia tvorí viac ako 20 % úlovkov segmentu flotily a ak segment flotily vyloví viac ako 10 % úlovkov populácie. Členské štáty by mali predložiť podrobné údaje a vysvetlenia použitých výpočtov, ako aj vedecké dôvody uplatňovania tejto alternatívnej prahovej hodnoty v prílohe k správe o flotile na ďalšie preskúmanie výborom STECF.

V prípade populácií, ktoré sa využívajú spoločne s tretími krajinami, najmä tých, ktoré spravujú regionálne organizácie pre riadenie rybárstva (RFMO), členské štáty a výbor STECF použijú na výpočet ukazovateľa ohrozenej populácie medzinárodné údaje o úlovkoch, ak sú k dispozícii. V prípade spoločne využívaných populácií, pre ktoré nie sú takéto medzinárodné údaje k dispozícii, sa na výpočet ukazovateľa ohrozenej populácie použijú údaje o úlovkoch v EÚ doplnené o všetky relevantné informácie a údaje. Populácie, v prípade ktorých stav podľa príslušnej regionálnej organizácie pre riadenie rybárstva nie je hodnotený ako nadmerný výlov alebo nie je predmetom nadmerného rybolovu, sa nebudú klasifikovať ako „ohrozená populácia“.

2.3. Ukazovateľ využitia plavidla

V súlade s dokumentom COM(2014) 545 final je pre každý segment flotily ukazovateľom využitia plavidla priemer pomeru skutočne vynaloženého úsilia k maximálnemu úsiliu, ktoré by flotila mohla vynaložiť.

Vzhľadom na jedinečné charakteristiky flotíl najvzdialenejších regiónov vrátane ich variability v úrovniach rybolovnej činnosti by členské štáty mali mať naďalej možnosť vypočítať alternatívnu verziu tohto ukazovateľa vrátane, ak je to riadne odôvodnené, verzie upravenej na úrovni segmentu, ktorá je založená na teoretickej, a nie na skutočnej maximálnej úrovni činnosti a zohľadňuje sa pri posudzovaní rovnováhy. Túto hodnotu by mal určiť každý členský štát na základe odborného posudku a dostupných informácií s prihliadnutím na prírodné, technické a sociálne podmienky, ktoré sú relevantné pre konkrétnu situáciu flotily v najvzdialenejších regiónoch. Táto možnosť sa členským štátom dáva preto, lebo pozorovaný maximálny počet dní na mori v rámci segmentu flotily za každý referenčný rok by mohol byť obmedzený vonkajšími faktormi, takže nemusí odrážať skutočnú technickú kapacitu tejto flotily. Príkladmi vonkajších faktorov môžu byť ekonomické, environmentálne a sociálne faktory, ako sú vymedzené v oddiele 12.2 oznámenia COM(2014) 545 final. Ako sa uvádza v oddiele 1, segmenty flotily pozostávajúce z plavidiel s dĺžkou menej ako 12 metrov v najvzdialenejších regiónoch sú takýmto vonkajším faktorom obzvlášť vystavené.

Ak členské štáty môžu odôvodniť použitie tejto verzie ukazovateľa tak, ako sa stanovuje v oddiele 12.2 dokumentu COM(2014) 545 final, môže sa to odraziť vo výbere ukazovateľa VUR*nn*. Dôvody výberu *nn* spolu so všetkými údajmi potrebnými na výpočty by sa mali uviesť v prílohe k správe o flotile. Aby bolo možné identifikovať trendy VUR, členské štáty, ktoré uplatňujú verziu technického ukazovateľa VUR*nn*, sa vyzývajú, aby zachovali rovnakú prahovú hodnotu počas viacerých rokov, čo pomôže znížiť vplyv extrémnych hodnôt. V každom prípade musia členské štáty pri stanovovaní alebo úprave prahových hodnôt *nn* svoje rozhodnutie jasne odôvodniť.

S cieľom riešiť problémy týkajúce sa presnosti vyplývajúce z príliš malej referenčnej vzorky sa posúdenie rovnováhy segmentov pozostávajúcich z menej ako desiatich plavidiel zakladá na verzii ukazovateľa, ktorá poskytuje najvyššiu hodnotu, pričom sa zohľadňuje minimálna referenčná hodnota 0,7 stanovená v oddiele 12.3 dokumentu COM(2014) 545 final.

2.4. Doplňujúce ukazovatele

V prípade segmentov flotily pozostávajúcich z plavidiel s dĺžkou menej ako 12 metrov v najvzdialenejších regiónoch sa ako dodatočné biologické ukazovatele môžu uviesť ukazovateľ počtu nadmerne využívaných populácií (Number of Overexploited Stocks, NOS) a ukazovateľ ekonomickej závislosti (Economic Dependency Indicator, EDI), ktoré sa vypočítajú podľa odporúčania výboru STECF ([10]).

Môžu sa uviesť aj sociálne ukazovatele, ktoré môžu pomôcť objasniť širšie sociálno-ekonomické podmienky, v ktorých flotila pôsobí. To poskytuje členským štátom príležitosť poskytnúť dodatočné objasnenie situácie ich segmentov flotily, ktoré pozostávajú z najmenších a potenciálne najzraniteľnejších plavidiel a rybárov a podnikov.

Tieto dodatočné ukazovatele sa nepovažujú za alternatívne ukazovatele a nie sú súčasťou výpočtu rovnováhy flotily.

3. ZÁVEREČNÉ ÚVAHY

Tieto usmernenia sa uplatňujú na prípravu a posúdenie národných správ, ktoré majú členské štáty predložiť do mája 2026 v súlade s článkom 22 ods. 2 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1380/2013 z 11. decembra 2013 o spoločnej rybárskej politike, ktorým sa menia nariadenia Rady (ES) č. 1954/2003 a (ES) č. 1224/2009 a zrušujú nariadenia Rady (ES) č. 2371/2002 a (ES) č. 639/2004 a rozhodnutie Rady 2004/585/ES. Uplatňujú sa však aj na posúdenie národných správ, ktoré členské štáty predložili do mája 2025, ak uvedené správy už obsahujú posúdenia alebo informácie, ktoré umožňujú priaznivejšie posúdenie rovnováhy príslušného segmentu flotily než podľa dokumentu COM(2014) 545 doplneného dokumentom COM(2024) 223 final. Komisia bude naďalej spolupracovať s výborom STECF, najmä s expertnou pracovnou skupinou výboru STECF pre najvzdialenejšie regióny, a riešiť otázky špecifické pre najvzdialenejšie regióny.

([10]) Výpočet týchto ukazovateľov je uvedený v správach STECF-PLEN-24-01 a STECF-15-02 s. 76 – 78, pričom n = 10 %.